

Nieuwsbrief Jeugdzorg

Wet op de jeugdzorg aangenomen

Op 19 juni jl. vond in de Tweede Kamer de plenaire behandeling plaats van het voorstel voor de Wet op de jeugdzorg. Op 24 juni jl. hebben de Kamerleden erover gestemd. Resultaat: het wetsvoorstel is zo goed als ongewijzigd aangenomen.

Verder in dit nummer:

- Amvb werkwijze bureau jeugdzorg **2**
- Voortgang operatie JONG **3**
- Kwaliteitszorg (interview) **5**
- Verantwoordings- en beleidsinformatie **7**
- Akkoord over gemeentelijke taken **7**
- Positie AMK's wettelijk geregeld **9**
- Intake kinderbescherming naar bureau jeugdzorg en AMK **10**

De Nieuwsbrief Jeugdzorg is een gezamenlijke publicatie van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, het ministerie van Justitie en de Taskforce aanpak wachtlijsten jeugdzorg.

Reacties/suggesties:

e-mail: jeugdzorg@minvws.nl

Wetgevingsoverleg

Op 19 mei jl., een maand voorafgaand aan de plenaire behandeling, voerde de Tweede Kamer overleg over het wetsvoorstel. In dit zogenoemde wetgevingsoverleg met de staatssecretaris van VWS en de minister van Justitie werd duidelijk dat de Tweede Kamer zich op hoofdlijnen in het wetsvoorstel kon vinden. Als belangrijkste pluspunten van het wetsvoorstel noemden de commissieleden:

- introductie van het recht op jeugdzorg;
- versterking van de positie van de cliënt;
- het bureau jeugdzorg als één loket en één toegang tot de jeugdhulpverlening, de jeugd-ggz, de jeugdbescherming en (op termijn) de zorg voor licht verstandelijk gehandicapte jeugdigen;
- integratie van vrijwillige jeugdhulpverlening met de (justitiële) jeugdbescherming en jeugdreclassering in het bureau jeugdzorg;
- de mogelijkheid voor sectoroverschrijdende zorg.

Vragen en kritiek

De vragen en kritiek van de commissieleden richtten zich op 19 mei onder meer op de bureaucratie in de sector en het voortbestaan van drie afzonderlijke financieringsbronnen voor het geïndiceerde zorgaanbod. De positie van de ambulante hulpverlening in het bureau jeugdzorg en die van de gezinscoach werden onduidelijk genoemd. Verder besteedden de commissieleden aandacht aan de privacywetgeving en de zorgaanspraken van illegale kinderen. Ook kwam de vraag aan de orde waarom AMK's en de jeugdreclassering een aparte eenheid binnen het bureau jeugdzorg vormen. In het debat is een aantal amendementen (voorstellen tot wijziging van het wetsvoorstel) ingediend. ▶

Fundament van de beoogde wet blijft onaangetast

Staatssecretaris Ross en minister Donner hebben in hun brief van 3 juni jl. aan de Tweede Kamer gereageerd op de vragen, opmerkingen en ingediende amendementen en een motie van de Vaste Commissie van VWS. Deze brief is te vinden op www.minvws.nl (zoek op datum onder Kamerstukken).

Plenaire behandeling

Ook in het plenaire debat van 19 juni jl. toonden de Kamerfracties zich over het algemeen positief over het wetsvoorstel en het streven om de wet per 1 januari 2004 in werking te laten treden. Uit het debat bleek ook dat de Kamer in grote lijnen tevreden is met de inhoud van de brief van 3 juni naar aanleiding van het wetgevingsoverleg.

De door Kamerleden ingediende amendementen zijn gericht op het verduidelijken van de taken van het bureau jeugdzorg, de evaluatie van de wet en het afschaffen van de ouderbijdrage. De ingediende moties ondersteunen veelal het ingezette beleid.

(foto: Bart Versteeg)

En nu...?

Bij de stemming op 24 juni jl. is het voorstel voor de Wet op de jeugdzorg door de Tweede Kamer aangenomen. Indien ook de Eerste Kamer er een positief oordeel over velt, lijkt niets het inwerkingtreden van de wet per 1 januari 2004 nog in de weg te staan. De Eerste Kamer zal het wetsvoorstel naar verwachting na de zomer behandelen. Daarna wordt de wet gepubliceerd in de Staatscourant. ■

Besluit kwaliteit en werkwijze bureau jeugdzorg

Een aantal elementen uit de Wet op de jeugdzorg wordt uitgewerkt in algemene maatregelen van bestuur (Amvb's). Aan de Amvb's Zorgaanspraken, Indicatie jeugdzorg en Uitkeringen jeugdzorg is reeds in eerdere nummers van de nieuwsbrief aandacht besteed. Dit keer zijn de schijnwerpers gericht op het Besluit kwaliteit en werkwijze bureau jeugdzorg.

Op grond van de Wet op de jeugdzorg is bureau jeugdzorg verantwoordelijk voor een verantwoorde uitoefening van zijn taken (artikel 9, tweede lid). Dit houdt in ieder geval in dat de werkwijze van het bureau doelmatig, doeltreffend en cliëntgericht moet zijn. Het bureau is ook zelf verantwoordelijk voor de bewaking, beheersing en verbetering van de kwaliteit van de bedrijfsvoering. De bedoeling is dat uit een jaarlijks te publiceren kwaliteitsverslag blijkt welke inspanningen op dit vlak zijn gepleegd.

De Amvb

Het Besluit kwaliteit en werkwijze bureau jeugdzorg stelt nadere kwaliteitseisen aan de invulling van de taken van bureau jeugdzorg. Omdat de bureaus nog volop in ontwikkeling zijn, is in de Amvb geprobeerd een evenwicht te vinden tussen sturing enerzijds en ruimte voor ontwikkeling anderzijds. De manier waarop cliënten betrokken moeten worden bij de besluitvorming van het bureau krijgt veel aandacht.

Dit geldt ook voor de bescherming van de positie van de cliënt, met name bij gedwongen hulpverlening.

Hoofdpijnen

De Amvb regelt de volgende zaken:

- de medewerkers van bureau jeugdzorg die belast zijn met de kerntaken (indicatiestelling, casemanagement (gezins)voogdij, jeugdreclassering en kindermishandeling) moeten in dienst zijn van het bureau;
- het bureau moet 7 x 24 uur bereikbaar en beschikbaar zijn;
- het bureau jeugdzorg is omwille van de continuïteit verplicht aan elke cliënt één contactpersoon toe te wijzen;
- de deskundigheden waarover het bureau moet beschikken;
- de werkwijze bij het beoordelen van de zorg die een cliënt nodig heeft;
- de gevallen waarin en de manier waarop met de cliënt wordt overlegd over het indicatiebesluit;
- het indicatiebesluit moet altijd ▶

- worden voorgelegd aan een gekwalificeerde gedragswetenschapper;
- de cliënt heeft recht op een second opinion over het indicatiebesluit en de daarvoor gebruikte gegevens;
- de eisen die gelden voor planmatig werken bij de uitvoering van voogdij, gezinsvoogdij en de jeugdreclassering;
- de geldende termijnen voor de aanwijzing van medewerkers en het eerste contact met een voogd, een gezinsvoogd en de jeugdreclassering;
- de werkwijze van de Advies- en Meldpunten Kindermishandeling.

Vaststelling Amvb

Op 6 juni jl. heeft de Ministerraad het ontwerpbesluit Kwaliteit en werkwijze bureau jeugdzorg vastgesteld. Vervolgens is de zogenoemde voorhangprocedure begonnen. Wat die inhoudt, leest u in het tekstblokje 'Nog drie Amvb's'.

Nog drie Amvb's

Behalve het ontwerpbesluit Kwaliteit en werkwijze bureau jeugdzorg heeft het kabinet op 6 juni 2003 nog drie andere ontwerp-Amvb's vastgesteld die bij de Wet op de jeugdzorg behoren. Dit zijn de ontwerpbesluiten:

- Indicatie jeugdzorg (zie Nieuwsbrief nr. 1)
- Zorgaanspraken (zie Nieuwsbrief nr. 2);
- Uitkeringen jeugdzorg (zie Nieuwsbrief nr. 5).

Voor alle vier de besluiten geldt een voorhangprocedure. Op grond daarvan heeft het kabinet de ontwerp-Amvb's naar de Eerste en Tweede Kamer gestuurd en gepubliceerd in de Staatscourant (nr. 108). Dit laatste biedt partijen in het werkveld gedurende zes weken de gelegenheid op de inhoud te reageren. Na eventuele verwerking van ontvangen reacties, stelt het kabinet de definitieve besluiten vast. In oktober 2003 zijn die naar verwachting klaar voor publicatie in de Staatscourant.

De ontwerp-Amvb's zijn te vinden op www.minvws.nl (zoek onder Kamerstukken d.d. 6 juni 2003).

Voortgang operatie JONG

'Het gaat goed met de jeugd, maar het kan beter'

Met deze zinsnede begint het J-team - het Haagse aanspreekpunt voor de operatie JONG - zijn eerste versie van de 'jeugdagenda'. Het J-team noemt daarin elf thema's waarbinnen met voorrang activiteiten moeten worden ondernomen om de samenwerking op het gebied van het jeugdbeleid te versterken. Na de zomer zal de jeugdagenda met de betrokken bewindslieden worden besproken.

De operatie JONG is een samenwerkingsverband van de vijf ministeries die nauw betrokken zijn bij het jeugdbeleid: VWS, Justitie, BZK, OCenW en SZW. De operatie moet meer samenhang brengen in het jeugdbeleid, knelpunten op dit gebied aanpakken en de onderlinge samenwerking stimuleren, zowel op rijksniveau als in de uitvoering. De afgelopen maanden heeft het J-team daartoe het oor te luisteren gelegd bij allerlei personen en instanties in het land die betrokken zijn bij het jeugdbeleid.

Basisinfrastructuur

JONG richt zich op versterking van de basisinfrastructuur. Daarbij gaat het om de voorzieningen die minimaal aanwezig moeten zijn om de jeugdketen sluitend te maken. In principe betreft dit algemene voorzieningen op het gebied van onderwijs, gezondheidszorg, zorg, welzijn, veiligheid en werk.

Maatwerk

Welke voorzieningen in een concreet geval (het meest) relevant zijn voor de basisinfrastructuur, hangt af van de lokale situatie en de leeftijdscategorie. Maatwerk is hierbij het sleutelwoord. Voorzieningen die voor een categorie jongeren het grootste bereik hebben, bieden de meeste mogelijkheden om problemen vroegtijdig te signaleren. Voor kinderen van 0 - 4 jaar is dit de jeugdgezondheidszorg, voor 4 - 12-jarigen het primair onderwijs en voor jon-

geren van 12 - 18 jaar het voortgezet (speciaal) onderwijs.

De thema's

Mede naar aanleiding van de consultatie van betrokkenen bij het jeugdbeleid geeft het J-team prioriteit aan de volgende elf thema's. Het team meent dat de realisatie ervan van essentieel belang is voor het versterken van een ketenbenadering: De thema's zijn:

- 1 Vergroting van de kennis van instellingen over (de diversiteit van) de allochtone gemeenschap en de interculturalisatie van instellingen (dit punt komt bij elk van de volgende thema's terug).
- 2 Zorgstructuren: het realiseren van een samenhangend aanbod van zorg in en rondom scholen voor primair onderwijs, voortgezet onderwijs en middelbaar beroeps-onderwijs (ROC's).
- 3 Ontwikkeling van een eenduidig systeem van vroege en tijdige signalering, beoordeling en interventie van ontwikkelingsachterstand en problemen binnen het gezin.

- 4 Opvoedingsondersteuning: het realiseren van een eenduidig aanbod van preventieve, curatieve en repressieve programma's.
- 5 Versterken van de relatie tussen jeugdbeleid en ruimtelijke ordening met het oog op het realiseren van multifunctionele accommodaties, de huisvestingsproblematiek van jongeren en meer ruimte voor de jeugd.
- 6 Basisinfrastructuur 0-12 jaar: alle basisscholen kunnen zich ontwikkelen tot Brede Scholen, al dan niet gelieerd aan ouder-kindcentra. De basisinfrastructuur kan per wijk variëren (maatwerk).

Voor de zomer besluiten over de jeugdagenda

- 7 Nadere definiëring van taken en verantwoordelijkheden van gemeenten om op lokaal niveau een samenhangend jeugdbeleid te kunnen realiseren (buurt, onderwijs, sport, vrije tijd en preventief jeugdbeleid).
- 8 Verdere vereenvoudiging en onderlinge afstemming van indicatiestellingen voor onder meer speciaal onderwijs, AWBZ- en jeugdzorg.
- 9 Vereenvoudiging en harmonisering van alle financieringsstromen rondom jeugdbeleid.
- 10 Registratie en informatieoverdracht: invoeren jeugddossier waarin ontwikkelingsinformatie wordt vastgelegd. Dit jeugddossier moet beschikbaar zijn voor onder meer zorgverleners en casemanagers.
- 11 Ontwikkeling van een gezamenlijk en integraal toezichtinstrumentarium.

Voorzover hierbij thema's zijn die al door overheden ter hand zijn genomen, benadrukt opname in de prioriteitenlijst het belang daarvan.

Uitwerking en besluitvorming

De zogenoemde DG-groep, bestaande uit directeuren-generaal van de vijf betrokken departementen, heeft met de thema's ingestemd. In mei en juni werkt

het J-team ze uit in de vorm van een activiteitenplan. Na de zomer kunnen de nieuwe bewindspersonen er een besluit over nemen.

Via de internetsite www.operatiejong.nl kunt u een brochure over JONG aanvragen en reageren op de plannen en ideeën van het J-team. ■

Kort

Brochure en conferenties

Nu de beoogde invoeringsdatum van de Wet op de jeugdzorg dichterbij komt, intensiveren de ministeries van VWS en Justitie hun communicatieactiviteiten rondom de wet.

In de zomer van 2003 publiceren de ministeries een brochure voor iedereen die bij de jeugdzorg betrokken is. Deze bevat een toelichting op de belangrijkste veranderingen in het jeugdzorgstelsel en de gevolgen daarvan voor de diverse partijen in het werkveld.

In oktober en november van dit jaar organiseren alle provincies en grootstedelijke regio's een conferentie in hun eigen werkgebied. Deze conferenties zijn bedoeld om partijen in de jeugdzorg nader te informeren over de wet en het implementatietraject. Er is ook ruimte voor het beantwoorden van vragen. De ministeries van VWS en Justitie geven in september het startsein met een 'kick-off bijeenkomst' bij het ministerie van VWS in Den Haag.

Via de nieuwsbrief houden we u op de hoogte van deze en eventuele andere communicatieactiviteiten. ■

(foto: Bart Versteeg)

“Een fout is een feestartikel”

“Samen met de cliënt duidelijke hulpverleningsdoelen formuleren, meten in hoeverre je die doelen realiseert, je werkprocessen kritisch tegen het licht houden en in overleg met cliënten voortdurend zoeken naar verbeteringen. Dat is waar het bij kwaliteitszorg om draait. Als je dat goed aanpakt, worden vanzelf de fouten en gebreken in de organisatie zichtbaar. Die gebruik je vervolgens als impuls voor innovatie en professionalisering. Vanuit het perspectief van kwaliteitszorg is een fout dus een feestartikel.”

Cees Kleijbergen (De Rading): “Een nieuwe impuls van buitenaf kan nooit kwaad.”
(foto: NFP Photography)

Dit stelt Cees Kleijbergen, algemeen directeur van De Rading, een instelling voor multifunctionele jeugdhulpverlening in Hollandse Rading (Utrecht). De Rading is al vanaf het begin (2001) actief betrokken bij het Programma Kwaliteit in de jeugdzorg II. Dit programma is een initiatief van de ondernemingsorganisaties MOgroep en GGZ-Nederland. Het ministerie van VWS zorgt voor de financiering. Enkele tientallen jeugdzorginstellingen nemen tot nu toe deel aan de pilots en experimenten van het programma.

Instrumentontwikkeling

Het huidige programma is een voortzetting van het Programma Kwaliteit in de jeugdzorg I. Dat liep van 1996 tot 2000. In die periode stond het ontwikkelen en verspreiden van de volgende vier kwaliteitsinstrumenten centraal:

- de formulering van uniforme basis-kwaliteitscriteria voor de jeugdzorg;
- het maken van een kwaliteitsinformatiesysteem voor instellingen;
- het ontwikkelen van een model voor hulpverleningsplanning;
- aanbevelingen voor cliëntenbeleid.

Steeds meer belangstelling voor kwaliteitszorg

Pilots

“In het eerste programma is belangrijk voorwerk gedaan”, vertelt de huidige programmamanager Henk Alberts (MOgroep). “De diverse activiteiten stonden echter nogal los van elkaar. In de praktijk werd er weinig mee gedaan. Het onderwerp kwaliteitszorg leefde slechts bij een selecte groep instellingsdirecteuren. Bij de start van het tweede programma hebben we de bestaande impasse doorbroken door het opzetten van een aantal pilots rondom de vier thema’s uit programma I. In totaal dertien jeugdzorg- en GGZ-instellingen zijn in 2001 en 2002 aan de slag gegaan om ervaring op te doen met het implementeren van de vier ontwikkelde kwaliteitsinstrumenten. Dit gebeurde onder begeleiding van een groep adviesbureaus, het Trimbosinstituut en het NIZW. Die pilots hebben de gewenste inktvlekwerking gehad. Steeds meer mensen zijn zich met kwaliteitszorg gaan bezighouden.”

Hulpverleningsplanning

“Wij hebben geen spijt gehad van onze deelname aan de pilot”, vertelt Cees Kleijbergen. “Bij De Rading waren we al enkele jaren bezig met kwaliteitszorg, maar een nieuwe impuls van buitenaf kan nooit kwaad. Wij hebben gekozen voor het thema hulpverleningsplanning. Eerst hebben we nauwkeurig het primaire proces van onze afdeling Dag-

hulp/Educatie beschreven. Dat werkt op zich al heel positief, want het dwingt je om kritisch naar je eigen werk te kijken. Vervolgens hebben we onze aanpak geconfronteerd met de in het eerste programma ontwikkelde modellen. Uiteindelijk heeft dit een aangepaste hulpverleningsplanning opgeleverd, waar De Rading nu naar tevredenheid gebruik van maakt. Door zo’n proces gaat kwaliteitszorg leven op de werkvloer. Bovendien zie je dat het enthousiasme van de mensen van de pilotafdeling Daghulp/Educatie andere afdelingen over de streep haalt.”

Basicriteria

In 2001 en 2002 heeft een aantal instellingen ervaring opgedaan met het toetsen van hun werkprocessen aan de uniforme basiskwaliteitscriteria voor de jeugdzorg. Uit deze pilots blijkt dat de basicriteria in de praktijk goed toepasbaar zijn. De deelnemende instellingen die nog niet helemaal aan deze criteria bleken te voldoen, hebben gerichte verbetertrajecten uitgevoerd.

Programmamanager Henk Alberts: “De belangstelling voor het toetsen van de eigen instelling aan de basicriteria is sterk toegenomen. Het zijn namelijk de voorlopers van de criteria op basis waarvan de Stichting HKZ (*Stichting Harmonisatie Kwaliteitsbeoordeling in de Zorgsector; red.*) certificatie van jeugdzorginstellingen mogelijk gaat ▶

maken. Binnen afzienbare tijd zal het zover zijn. En die boot wil natuurlijk niemand missen.”

KWIS en cliëntenbeleid

“Het programmaonderdeel, gericht op de implementatie van het kwaliteitsinformatiesysteem KWIS, is tot nu toe niet goed van de grond gekomen”, stelt Henk Alberts. “Er zijn wel pilotprojecten mee uitgevoerd, maar het slaat niet in bredere kring aan. Dat is jammer, want het is volgens mij goed bruikbaar als sturingsinstrument voor het management. Misschien dat de automatiseringsmogelijkheden die binnenkort beschikbaar komen, de toepassing van KWIS alsnog op gang zullen brengen.” De pilots op het gebied van cliëntenbeleid leiden dezer dagen al wel tot concrete resultaten. In juni publiceert de Stichting Alexander namelijk een cliënttevredenheidstoets die jeugdzorgbreed te gebruiken is.

Veldexperimenten

Als vervolg op de pilots zijn in het najaar van 2002 de zogenoemde veldexperimenten van start gegaan. Ze duren tot eind 2003. Zesendertig jeugdzorg- en GGZ-instellingen nemen eraan deel. Henk Alberts: “De experimenten zijn bedoeld om meer ervaring op te doen

met methodieken om hulpverleningsresultaten te meten. Daaraan bleek bij de evaluatie van de pilots grote behoefte te bestaan. Een aantal deelnemers, waaronder De Rading, experimenteert met resultaatmeting op instellingsniveau. Anderen richten zich op de realisatie van hulpverleningsdoelen in de jeugdzorgketen als geheel. Een derde groep werkt aan ‘benchmarking’: het vergelijken van resultaten die vergelijkbare instellingen met een zelfde soort doelgroep behalen. Dit moet een standaard opleveren waar een instelling de eigen resultaten aan kan spiegelen. Het biedt ook anderen - waaronder potentiële cliënten - inzicht in de prestaties van de instelling. Maar zo ver is het nog niet. De experimenten met benchmarking zijn nog maar net begonnen.”

“Maak de resultaten van kwaliteitstoetsen maar openbaar”

Effectmeting

Directeur Cees Kleijbergen van De Rading: “De Provincie Utrecht dringt al langere tijd aan op systematische effectmeting door jeugdzorginstellingen. Door het veldexperiment dat wij uitvoe-

ren, kunnen wij daar eind dit jaar al aan voldoen, een jaar eerder dan was afgesproken. Andere instellingen in de provincie sluiten zich nu bij het experiment aan.”

Experimenten op het gebied van ketenkwaliteit zijn onder meer te vinden in Groningen. Daar doet men dossieronderzoek naar jongeren met een lange ‘jeugdzorgcarrière’. De jongeren worden ook geïnterviewd. Elders in het land wordt een aantal nieuwe cliënten gevolgd bij hun reis door de keten. Dit alles met het doel gebrekkige aansluitingen op te sporen en te verbeteren. Eind juni komen de eerste resultaten van deze experimenten beschikbaar.

Transparantie

“We zijn er nog lang niet”, zegt Henk Alberts, gevraagd naar de toekomst van het kwaliteitsprogramma. “Er is nog zeker vijf à zes jaar nodig voor het implementeren en borgen van kwaliteitszorg op de werkvloer. Ook het verbeteren van de ketenkwaliteit en de introductie van een HKZ-kwaliteitscertificaat vergen veel aandacht. Dit laatste kan een belangrijke bijdrage leveren aan het transparant maken van de resultaten van jeugdzorginstellingen.” Cees Kleijbergen vindt ook dat het die kant uit moet: “Ik heb volstrekt geen moeite met het openbaar maken van de resultaten van kwaliteitstoetsen. Jeugdzorginstellingen werken met bestellinggeld en moeten over de besteding daarvan verantwoording afleggen. Het geeft cliënten inzicht in wat wij hen te bieden hebben en voor ons is het een stimulans om meer kwaliteit te leveren.”

Nadere informatie over het Programma Kwaliteit in de jeugdzorg II is te vinden op www.kwaliteit-jeugdzorg.nl. ■

Henk Alberts (MOgroep): “Introductie HKZ-kwaliteitscertificaat komt eraan.”
(foto: NFP Photography)

Beleidsinformatie over de jeugdzorg

In 2004 moeten de provincies, de grootstedelijke regio's en de rijksoverheid kunnen beschikken over elementaire verantwoordings- en beleidsinformatie over de jeugdzorg. Een projectgroep met vertegenwoordigers van de ministeries van VWS en Justitie, het IPO en de MOgroep is hard bezig met de voorbereidingen. Wat is de stand van zaken?

De provincies hebben goede informatie over de jeugdzorg nodig om het eigen beleid te kunnen beoordelen en het zorgaanbod te kunnen afstemmen op de vraag. De rijksoverheid gebruikt de verantwoordings- en beleidsinformatie onder meer voor het vaststellen van het landelijk beleidskader en de doeluitkering. De bureaus jeugdzorg spelen een cruciale rol in de benodigde informatievoorziening. In het Draaiboek informatiehuishouding is vastgelegd wat er op dit gebied moet gebeuren. Op dit moment zijn drie nauw met elkaar samenhangende trajecten in uitvoering om dit te realiseren.

Overeenstemming over gemeentelijke taken

Het jeugdbeleid is gedecentraliseerd naar de gemeenten. Dit geldt ook voor het terrein van de opvoed-, opgroei- en gezinsondersteuning, geschakeld aan de jeugdzorg. Helderheid over de taakverdeling en de verbinding tussen het gemeentelijk jeugdbeleid en de provinciale jeugdzorg is belangrijk, zowel voor cliënten als de betrokken instellingen. Het Bestuurlijk overleg heeft nu een belangrijke stap in die richting gezet.

De verantwoordelijkheden van gemeenten en provincies in de keten van de jeugdzorg zijn complementair: de provincie is verantwoordelijk voor het bieden van jeugdzorg aan kinderen en jongeren met ernstige opgroei- en opvoedproblematiek. Door het gemeentelijke jeugd-beleid moeten deze problemen zo veel mogelijk worden voorkomen - en als ze zich toch voordoen - tijdig worden gesignaleerd. Voor een goede werking

van het jeugdstelsel als geheel is het belangrijk dat de afzonderlijke onderdelen goed functioneren en op elkaar aansluiten. Dit pleit voor een slagvaardig preventief jeugdbeleid, geschakeld aan de jeugdzorg. Immers, hoe sneller dreigende problemen worden gesignaleerd en hoe eerder daar adequaat op wordt gereageerd, des te minder zal sprake behoeven te zijn van de inzet van zwaardere zorg.

Amvb beleidsinformatie

De Algemene maatregel van bestuur Beleidsinformatie regelt welke gegevens de bureaus jeugdzorg uniform gaan registreren. De inhoud van de Amvb is besproken in het bestuurlijk overleg van april 2003. Momenteel worden de laatste bijstellingen aangebracht. Die zijn vooral van juridisch-technische aard.

Gegevenswoordenboek

De op grond van de Amvb te registreren gegevens moeten worden gedefinieerd. Dit gebeurt in het traject gegevenswoordenboek. Het traject is begin mei jl. van start gegaan. Deskundigen uit de bureaus jeugdzorg stellen in een werkgroep de definities op. Daarbij maken zij zoveel mogelijk gebruik van binnen en buiten de sector gangbare definities. Adviesbureau Ordina begeleidt dit traject.

Plan van aanpak informatiesysteem

De gezamenlijke bureaus jeugdzorg werken aan een plan van aanpak om te komen tot één informatiesysteem voor alle bureaus. De bouw van het systeem kan van start gaan zodra het referentiewerkmodel gereed is. Het referentiemodel is een modelbeschrijving van de werkprocessen van bureau jeugdzorg, uitgaande van het voorstel voor de Wet op de jeugdzorg. ■

Onder de loep

Het gemeentelijke jeugdbeleid op het terrein van opvoed- opgroei en gezinsondersteuning heeft de afgelopen jaren steeds meer vorm gekregen. Vrijwel alle gemeenten geven er inmiddels invulling aan. De invoering van de Wet op de jeugdzorg per 2004 is mede aanleiding

Gezinscoaching meestal een zaak voor gemeenten

om nog eens goed te kijken naar de aansluiting tussen jeugdbeleid en jeugdzorg en de mogelijkheden daar verbetering in te brengen. In dat verband is het belangrijk de taken die onder de verantwoordelijkheid van gemeenten uitgevoerd moeten worden, te verhelderen. Daarnaast dient de regierol van de gemeenten verder te worden verbeterd. ▶

Het gemeentelijke domein

In het Bestuurlijk overleg van 3 juni jl. hebben staatssecretaris Ross van VWS, de VNG, het IPO en de MOgroep afspraken gemaakt over de taken die behoren tot het gemeentelijke domein. Het gaat om de volgende taken (ook wel 'functies' genoemd):

- informatie aan ouders, kinderen en jongeren over opvoeden en opgroeien;
- signalering van problemen door instellingen als jeugdgezondheidszorg en onderwijs;
- toegang tot het (gemeentelijk) hulpaanbod, beoordeling en toeleiding, onder andere door de beschikbaarheid van een 'sociale kaart' voor ouders, kinderen, jongeren en verwijzers;
- pedagogische hulp (advisering en lichte hulpverlening), zoals (school)maatschappelijk werk en coaching van jongeren;
- coördinatie van zorg op lokaal niveau (gezinscoaching).

Een ambtelijke werkgroep van het Bestuurlijk overleg heeft deze gemeentelijke taken in een notitie uitgewerkt. De taken zullen nog nader worden geconcretiseerd. Meer informatie is te vinden op www.jeugdzorg.nl.

Hoe verder?

Nu het Bestuurlijk overleg de gemeentelijke taken die grenzen aan de jeugdzorg heeft vastgesteld, gaat de ambtelijke werkgroep verder met het uitvoeren van een onderzoek naar de manier waarop gemeenten daar op dit moment invulling aan geven. Mede op basis van dit onderzoek formuleert de werkgroep voorstellen voor het verankeren van de bedoelde taken in het gemeentelijke domein. Ook de wijze waarop gemeenten kunnen worden ondersteund bij een kwalitatief goede uitvoering van die taken, komt daarbij aan de orde. De bedoeling is dat het Bestuurlijk overleg daar in het najaar van 2003 besluiten over neemt. De VNG organiseert tegen die tijd samen met de rijksoverheid voorlichtingsbijeenkomsten voor gemeenten over de gemeentelijke taken op het gebied van opvoed-, opgroei- of gezinsondersteuning. ■

(foto: Bart Versteeg)

Positie AMK's wettelijk geregeld

Per 1 juni 2003 zijn de taken en bevoegdheden van de Advies- en Meldpunten Kindermishandeling (AMK's) wettelijk geregeld. Dit gebeurt door het inwerkingtreden van een wijziging op de Wet op de jeugdhulpverlening, het van kracht worden van een bijbehorende Amvb en de aanpassing van het Organisationsbesluit Raad voor de Kinderbescherming.

Omdat het kabinet het belangrijk vindt dat de AMK's een wettelijke basis hebben, heeft het ervoor gekozen de huidige Wet op de jeugdhulpverlening aan te passen en niet te wachten tot de nieuwe Wet op de jeugdzorg in werking treedt. De AMK-bepalingen in de Wet op de jeugdhulpverlening worden overgenomen in de Wet op de jeugdzorg.

De taken en bevoegdheden van de AMK's zijn nu als volgt omschreven:

- advies geven aan burgers en professionals;
- in ontvangst nemen en onderzoeken van meldingen;
- beoordelen of een melding moet leiden tot verdere stappen;
- zorgen voor het op gang komen van hulpverlening;
- zo nodig inschakelen van de Raad voor de Kinderbescherming of de politie;

- de melder informeren over de genomen stappen;
- na zes weken informeren naar de voortgang van de doorverwijzing.

Juridische knelpunten opgelost

De wijziging van de Wet op de jeugdhulpverlening lost ook een aantal juridische knelpunten op die een goed functioneren van de AMK's tot nu toe belemmerden.

Anoniem melden soms toegestaan

Nieuw is bijvoorbeeld de mogelijkheid om (een vermoeden van) kindermishandeling anoniem te melden. Dit is met name van belang bij bedreiging van de minderjarige of andere leden van het gezin. Ook een dreigende verstoring van de vertrouwensrelatie tussen een

hulpverlener en het gezin kan reden zijn voor een anonieme melding.

Een tweede voorbeeld is de mogelijkheid voor artsen en andere professionele hulpverleners om - indien zij dit noodzakelijk achten - een melding te doen waarmee zij hun beroepsgeheim schenden.

Verder mogen AMK's in uitzonderlijke gevallen persoonsgegevens verwerken van mensen die daarvoor geen toestemming hebben gegeven. Zo nodig kunnen AMK's ook gebruik maken van gegevens uit de gemeentelijke basisadministratie.

Bereikbaarheid AMK's

Het landelijk telefoonnummer van de AMK's voor het melden van (een vermoeden van) kindermishandeling is 0900-1231230. Dit nummer verbindt de melder direct door met het AMK in de eigen provincie. De AMK's zijn 24 uur per dag bereikbaar.

Komend najaar gaat een regionaal georiënteerde voorlichtingscampagne van start om de naamsbekendheid van de AMK's te vergroten. ■

(foto: Bart Versteeg)

Intake kinderscherming naar bureau jeugdzorg en AMK

De Wet op de jeugdzorg regelt dat bureau jeugdzorg en het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK) in principe de intake van kinderschermingszaken overnemen van de Raad voor de Kinderbescherming. Alleen in uitzonderingssituaties blijft de Raad de intake zelf doen. De afgelopen jaren is al naar die nieuwe taakverdeling toegewerkt. Hoe gaat die er precies uit zien en hoever zijn de voorbereidingen gevorderd?

Particulieren, politie, hulpverleners en dergelijke die (een vermoeden van) ernstige opvoedingsproblemen willen melden, moeten dit in de nieuwe situatie doen bij bureau jeugdzorg. Als het om kindermishandeling gaat, melden zij dit bij het AMK. Rechtstreekse melding bij de Raad voor de Kinderbescherming vindt in principe niet meer plaats.

Wat gebeurt er met zo'n melding?

Bureau jeugdzorg of het AMK verzorgen de intake, brengen de situatie in kaart en vragen de Raad zo nodig om een (nader) onderzoek. Dit laatste gebeurt als het kind in zijn ontwikkeling wordt bedreigd en vrijwillige hulpverlening niet of niet meer mogelijk is. De Raad beoordeelt zo'n verzoek niet inhoudelijk, maar toetst alleen of de melding voldoet aan de gemaakte afspraken.

Er moet bijvoorbeeld voldoende informatie zijn bijgevoegd om een onderzoek te kunnen instellen. Naar aanleiding van het onderzoek kan de Raad de rechter vragen een kinderschermingsmaatregel op te leggen.

Uitzonderingsgevallen

In de volgende twee situaties blijft de Raad de intake zelf doen.

Als er een acute en ernstige bedreiging van het kind bestaat, waarbij het kind onmiddellijk hulp of zorg nodig heeft en de ouders of wettelijk vertegenwoordigers deze niet geven. Melding van een dergelijk geval gebeurt direct bij de Raad. Komt zo'n melding toch bij bureau jeugdzorg of het AMK binnen, dan moet deze onmiddellijk naar de Raad worden doorgeleid.

Verder zal de Raad de intake zelf doen, als een andersoortig raadsonderzoek (bijvoorbeeld naar aanleiding van een echtscheiding of een strafbaar feit van een jeugdige) tot de conclusie leidt dat wellicht een kinderschermingsmaatregel nodig is.

Deskundigheid en geld

De Raad voor de Kinderbescherming helpt bureau jeugdzorg en het AMK de overname van de intake in goede banen

In uitzonderingsgevallen doet de Raad zelf de intake

te leiden. Om kennis en expertise te kunnen overdragen heeft de Raad eigen medewerkers bij de bureaus jeugdzorg gedetacheerd en een cursus Wegomlegging georganiseerd. Ook heeft de Raad tijdelijk extra projectformatie aan de bureaus ter beschikking gesteld.

Daarnaast vindt een structurele overdracht van financiële middelen plaats. Naar het AMK is dit reeds gebeurd. Bureau jeugdzorg ontvangt de gelden per 1 januari 2004.

Feitelijke stand van zaken

De Raad voor de Kinderbescherming onderzoekt regelmatig in hoeverre meldingen van opvoedingszaken die in de nieuwe situatie via bureau jeugdzorg of het AMK moeten binnenkomen, die route reeds volgen.

Eind 2001 bleek dat de stand van zaken bij de 22 vestigingen van de Raad sterk uiteenliep. Het aantal meldingen via bureau jeugdzorg/AMK varieerde van 82% tot 6%.

De vestigingen van de Raad reageerden uiteenlopend op directe meldingen van opvoedingszaken door bijvoorbeeld particulieren of politie.

Sommige vestigingen verwezen zo'n directe melding altijd terug naar bureau jeugdzorg, terwijl andere de melding accepteerden en tot een onderzoek besloten. De Raad schrijft dit toe aan de regionale verschillen in ontwikkeling van de bureaus jeugdzorg.

Werk aan de winkel

Uit recentere cijfers blijkt dat er nog steeds grote verschillen tussen de vestigingen bestaan. Er is echter wel vooruitgang te zien. In het jaar 2002 kwam gemiddeld 52% van de meldingen van opvoedingszaken via bureau jeugdzorg/AMK bij de Raad terecht. In de eerste vier maanden van 2003 is dit gestegen naar 56%. Bij de invoering van de Wet op de jeugdzorg zal naar verwachting 70% van de zaken via bureau jeugdzorg/AMK binnenkomen. Het 'omleidingsproces' is dus voorlopig nog niet voltooid. De Raad voor de Kinderbescherming ziet het als een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de Raad en de betrokken ketenpartners om dit zo spoedig mogelijk alsnog te realiseren. ■

Kort

Vorbereiding nieuw bekostigingssysteem

Ter voorbereiding van het nieuwe bekostigingssysteem voor de jeugdzorg, P x Q, doet Deloitte & Touche onderzoek naar de tarieven in de jeugdzorg. In nauwe samenwerking met een groot aantal praktijkdeskundigen uit de sector heeft het bureau onlangs zogenoemde bekostigingseenheden gedefinieerd. Dit zijn beschrijvingen van de verschillende typen jeugdhulp en verblijf. Per tijdeenheden jeugdhulp of verblijf is aangegeven wat daarbij komt kijken aan bijvoorbeeld deskundigheid, menskracht en faciliteiten. Op basis van de bekostigingseenheden is Deloitte & Touche gestart met een kostenonderzoek. Dit moet leiden tot voorlopige normprijzen. Kort na de zomer vindt een praktijkonderzoek plaats om deze normprijzen te toetsen. Daarvoor zal een groot aantal jeugdzorginstellingen worden benaderd. ■

(foto: Bart Versteeg)

Colofon

Redactieadres

Ministerie van VWS

Postbus 20350

2500 EJ Den Haag

e-mail: jeugdzorg@minvws.nl

Coördinatie

Ministerie van VWS: DJB en DVC

Ministerie van Justitie: DJC en DV

Redactie

Teun Baak, Tekst & Beleid bv, Bleiswijk

Vormgeving

Peter de Vos, VWS/DJB

Fotografie

Er bestaat geen enkele relatie tussen de afgebeelde personen en de inhoud van de artikelen, tenzij in een fotobijlschrift uitdrukkelijk anders is vermeld.